

kregen heeft met tehuizen voor asthmatische kinderen (*Acta Med. Scand. Suppl.* 89, 1938). In elke grote stad zou een dergelijk speciaal ingericht tehuis opgericht kunnen worden, onder een werkgroep van een allergist-internist en een rhinoloog. Deze kinderen bezoeken hun school terwijl ook het gezinsverband niet verloren gaat. Tehuizen aan zee en op de zandgrond kunnen hieraan worden toegevoegd. De kinderen verblijven in deze huizen zo lang en zo vaak hun toestand dit eist.

Wenselijk lijkt mij in dit verband een enquête naar de resultaten van het uitzenden naar Zwitserland en de kosten aan reis en verblijf per kind per dag. Deze resultaten dienen vergeleken te worden met die van een gelijke groep kinderen, die niet uitgezonden zijn. Vervolgens zou in een grote stad een proef-tehuis kunnen worden ingericht.

Amsterdam, 8 April 1948

H. A. E. VAN DISHOECK

TUBERKELBACILLEN IN SPUTUM OF IN NUCHTERE MAAG-INHOUD ZONDER LONGAFWIJKINGEN OP DE RÖNGENPHOTO

Naar aanleiding van het artikel in het *Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde*, d.d. 3 April 1948, no. 14, blz. 988, van collega J. C. GERRITS, zou ik gaarne een paar opmerkingen willen maken.

Collega GERRITS spreekt van „afwijkingen op de röntgenphoto”. Men komt het woord „photo” steeds tegen in de geneeskundige literatuur. Ik zou het echter juister vinden, indien men de gewoonte aannam van „röntgenopname” te spreken en in het algemeen meer de uitdrukking „röntgenonderzoek” bezigde, omdat men daaronder verstaat doorlichten van de patiënten en het maken van één of meer opnamen met voor het betrokken geval doelmatige stralenrichtingen. Het woord „photo” drukt naar mijn mening niet voldoende uit, wat er precies gebeurt, of althans behoort te gebeuren.

Veel te veel meent men in de practijk te kunnen volstaan met het vervaardigen van één overzichtopname bij dorso-ventrale stralenrichting. Wanneer deze opname negatief uitvalt, is hiermede het röntgenonderzoek nog volstrekt niet uitgeput en het komt herhaaldelijk voor, dat men bij een vollediger onderzoek toch nog afwijkingen vindt. Hoewel collega GERRITS wel het vervaardigen van opnamen met andere stralenrichtingen en ook de tomographie ter sprake brengt, legt hij m.i. toch te veel de nadruk op de voor-achterwaartse opname, terwijl hij vermoedelijk daarbij de achter-voorwaartse bedoelt. Op blz. 989 zegt hij b.v. „richten wij onze aandacht op het tweede deel van het onderzoek: de röntgenphoto van de thorax”. Ik had hier liever gelezen in plaats van de röntgenphoto, het röntgenonderzoek (dus doorlichten en eventueel meer opnamen maken. Het maken van meer opnamen is duurder, maar dikwijls kan men met kleine formaten volstaan, terwijl deze, omdat men een klein diaphragma gebruikt, contrastrijkere beelden met groter detailrijkdom geven).

Ik ben het overigens geheel met collega GERRITS eens, wanneer hij er de nadruk oplegt, dat er afwijkingen in de longen voorkomen, die röntgenologisch niet aantoonbaar zijn. Het röntgenonderzoek is een grof macroscopische onderzoekmethode en daarom moet men er zich van bewust zijn wat men ervan verwachten mag en wat niet.

Tenslotte moge ik nog opwekken om inplaats van de Duitse term „tomographie” de Nederlandse „planigraphie” te gebruiken, zulks ter ere van de Nederlandse uitvinders, die deze onderzoekmethode aldus gedoopt hebben.

Amsterdam, 5 April 1948

H. E. A. FERMIN

VERBETERING

In het verslag van de vergadering van het Klinisch Genootschap te Rotterdam is een fout geslopen. Op blz. 1119, 16e regel van boven staat: B. kreeg van 21 Maart enz., dit moet zijn: B. kreeg van 21 April enz.

S. A. TEN BOKKEL HUININK